

ni toliko poškodovana, ampak prekrasna slikarja se je po potresu na oboku precej olušila. Sv. opravilo so pa imeli v Šventnerjevi kapeli; in v tej kapeli se zdaj zbirajo prebivalci vsaki večer, da pobožno molijo, naj bi nas ljubi Bog varoval šibe potresa. O, ko bi le uslišani bili. — Po visokih hribih se je potres močno oglasil, vendar ni nikjer zdatne škode napravil. Čuditi se pa moramo, da nobene vranske podružnice pretresel ni. — Zavoljo potresa je bil koncert pri Sv. Juriju pod Taborom precej slabo obiskovan.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar pridejo dne 6. maja v Ljubljano in ondi ostanejo ves dan. — V državnem zboru poslanci razpravljajo o davčni preosnovi in o raznih interpelacijah. Poslanec Sokol je predlagal, naj vlada umakne razglas českega cesarskega namestnika, kako se naj goji po šolah verska in narodna strpljivost. Ali Mladočeli so ostali v manjšini. — Zadnje nedeljo je bil občni zbor katoliškega šolskega društva. — Dunajski odbor v pomoč Ljubljani je do 29. aprila nabral 32 tisoč gld.

Gornjeavstrijsko. V Lincu so pri dopolnilnih občinskih volitvah v tretjem razredu zmagali trije nemški nacionalci in dva liberalca. Da niso konservativci delali ovir krščanskim socijalistom, zmagali bi najbrže krščansko-socijalni kandidati.

Štajarsko. Izredna profesorja na graškem vseučilišču dr. Adolf Jarisch in dr. Oton Drasch sta postala ondi redna profesorja. — V Mariboru se je dne 26. aprila ustanovilo katoliško delavsko društvo in je dne 28. t. m. imelo društven večer.

Koroško. Mil. knezoškofo krški in deželni predsednik sta izdala poziva, naj se nabirajo mladostniki za po potresu poškodovane kraje na Kranjskem. — Nemška družba sv. Jožefa, podobna Mohorski družbi, šteje letos že 10.000 udov, dočim jih je lani imela 6000.

Kranjsko. V kamniškem okraju je potres o veliki noči napravil škode za jeden milijon gold. — Zadnje soboto je bil v Ljubljani minister notranjih zadev, markiz Bacquehem. Mnoga poslopja si je ogledal ter rekel, da ni mislil, da je škoda po potresu tako veličanska. Obljubil je mestnemu zastopu zdatno državno pomoč. — V Ljubljani se je iz vseh 3 strank ustanovil pomočni odbor za Ljubljano in okolico. Bratski razpor je moral prenehati.

Primorsko. Prva slovenska porotna obravnava v Gorici se je na veliko jezo laških zagrizencev vršila te dni. — Dne 2. maja pojde posebna deputacija z Goriskega k svetlemu cesarju zaradi zgradbe predelske železnice. — Volitve volilnih mož so se v pazinskem političnem okraju izvršile prav povoljno za hrvatsko stranko. Tudi duhovščina je prišla polnoštevilno na volišče.

Ogersko. Kakor je bilo pričakovati, zopet je v Nitri izvoljen bil vladni kandidat, ali le z večino 76 glasov. Pa še ta zmaga se je dosegla le s krivičnim postopanjem volilne komisije. — Poslanska zbornica je zopet sprejela predlog o enakopravnosti židov. Gospodarska zbornica bode pa ta predlog zopet zavrgla; kajti polovanje papeževega poslanika ali nuncijskega pomeni prekrat v zgodovini ogerski. Boj proti sedanji vladi je do bil nove moči.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče Leon XIII. so izdali apostolsko pismo o zedinjenju anglikanske cerkve s katoliško. Pismo je

na Angleškem vzbudilo veliko zanimanje. Naj obrodi mnogo sadu!

Italijansko. Bivši minister Giolitti, ki je že mnogo izdal o goljufijah pri rimski banki, bi naj prišel pred navadno sodišče. Zoper to pa je ugovarjal, in te dni je razsodilo najvišje sodišče, da mora po ustavi poslanska zbornica v to privoliti. Ako se Crispi obrne do zbornice, bode še več sleparij prišlo na svetlo.

Belgijsko. Kralj je zelo bolehen ter se je podal na Italijansko. Ako kralj umrje, postala bode Belgija najbrže republika. Skoro gotovo bode v slučaju kraljeve smrti prišlo do krvave domače vojske.

Angleško. Vlada se noče pridružiti nobeni evropski državi proti Japoncem, ker Angleži nimajo škode, če se povzdigne japonska veljava. Danes ali jutri še se lahko zvežejo z Japonci zoper koga družega.

Nemško. V draždanskem volilnem okraju kmetških občin je zmagal socijalist Horn. Ta volitev je pokazala, da se socijalizem v Nemčiji močno širi tudi med malimi posestniki. Ali vlada je tega sama kriva, zakaj pa za te nič ne stori?

Srbsko. Pred tednom je začela zborovati skupščina. Vlada pa tujih dopisnikov ne pusti v Niš, ker se menda boji, da bi svet kaj nepovoljnega ne zvedel iz skupščine. Govori se, da bode dobil Milan letne pokojnine 800.000 frankov, Natalija pa 500.000. Milan do pokojnine nima nobene pravice več, ker je že pred leti celo dobil.

Azija. Nekaj kitajskih generalov hoče, da se nadaljuje vojska. Ako kitajski cesar potrdi sklenjeno mirovno pogodbo, bati se je vojaskih nemirov. — Oni torej so zastopniki Rusije, Nemčije in Francije pri japonskem ministru vnanjih zadev ugovarjali oni točki mirovne pogodbe, ki prepušča Japoncem kos kitajskega sveta. Zlasti Rusi so na svetaželjne Japonce močno nevoljni.

Za poduk in kratek čas.

Uzroki potresov in potres v Lizboni 1755.

Učenjaki navajajo tri glavne uroke potresov in po teh uzrokih razločujejo tudi tri vrste potresov. Kot prvi vzrok navajajo vodo, katera polagoma izdolbe podzemeljske jame in dupline, katere se sesujejo in tako povzročé potres. Taki potresi se vršé tudi v krajih, kjer rudokopi izpodkopljejo zemljo, ki se večkrat usede in udere z velikim ropotom. Taki potresi so vedno krajevni in se ne raztezajo na obsežno ozemlje.

Druge vrste potresi so v zvezi z delovanjem ognjenikov ali gor, ki ogenj plujejo. Take potrese povzročajo navzgor prodirajoči plini, sopari in izmeti raztopljenih tvarin. Kedar te sile dobé izhod, potem ponehajo potresi. V deželah, kjer so ognjeniki, taki potresi redno naznanjajo izbruh in izmet teh ognjenikov.

Takozvani tektonski potresi pa nastajajo, ker se zemlja znotraj polagoma ohlaja in stiska. Vsled tega krčenja in stiskanja zemlja poka v notranjem ter se seseda, in to povzroča potrese. Te vrste potresi so navadno najhujši, ker z njimi delujejo ognjeniki.

Jeden najhujših potresov je bil 1. novembra 1755 v Lizboni na Portugalskem, stresal je dvanajstino zemeljske površine. Lizbona je bila tedaj cvetoče in bogato mesto z 41 cerkvami in mnogimi palačami, katerih največja je bila takozvana arabska. Na vseh svetnikov dan 1755 je bilo jasno nebo, solnce je prijazno sijalo, zrak je bil miren in čist brez vetriča. Ljudje so bili večinoma v cerkvah, kar prične okoli 9. ure grmeti po ulicah, nato močan sunljej in valovito zibanje zemlje,

med tem s strašnim ropotom grmé cerkve, palače, hiše in kočé na tisoče ljudij, katere žive pokopljejo razvaline. Nobeno pero ne more opisati strahu in krika prebivalcev, ki so zmedeno dirjali po trgih pod milo nebo ali pa v poslopja, ki so ostala še cela. Prvi sunek je popolnem razrušil kraljevo palačo in pa krasni jezuitski samostan, čegar prebivalci so bili mrtvi do zadnjega.

Na tisoče ljudij, koprnečih na trgih in ulicah, je pobila opeka, tramovje in židovje. Ker ni bilo mogoče hitro odnašati podrtin in groblja, umirali so mnogi žeje, lakote in strahu pod razvalinami. Nesreča je bila tem večja, ker je reka Tajó narasla v hipu za 40 čevljev in preplavila mesto. Pogrezali so se nasipi z ljudmi, ki so ondi izkali rešitve. Ko je voda upala, štrlele so iz valovja skale, katerih pred potresom ni bilo videti. Ob jednom je nastal divji vrtinec, ki je vzdignil črne oblake prahu in zatemnil dnevno svetlobo. Ljudje so trepetali groze, češ, da se bliža sodni dan.

Drugi hujši sunlej je trajal več minut ter zibal še stoječa poslopja, kakor vihar vrhove dreves. Pri tretjem sunku se ljudje niso mogli vzdržati na nogah in so popadali na tla. Da je bila nesreča polna, začelo je deževati, mesto pa goreti. Osem dnij je ogenj divjal po razrušenem mestu. Okoli 40.000 ljudij je bilo ubitih in jih je umrlo vsled strahu, lakote in mraza.

Tako so morali iz vseh krajev priti vojaki v Lizbono, da so pogasili ogenj, ranjene nosili iz razvalin, strahovali razbojnike in ljudem napravili šotorje. Ko je za silo bilo vse urejeno, dala je vlada mesto sezdati po novi osnovi tako, da je Lizbona še dandanes eno najlepših mest na svetu. Daj Bog, da se bode isto moglo reči za par let tudi o naši toliko skušeni Ljubljani!

Smešnica. A.: »To ni mogoče, da bi vidva bila že petdeset let oženjena!« — B.: »Kako da ne? Žena mene ima pet in dvajset let in jaz njo pet in dvajset. Ali ni to skupaj petdeset?«

Razne stvari.

(Naš milostljivi knezoškof) so se vedno bolni, ker se je vnelo tudi drugo koleno, katero pa je tudi že boljše. Upajmo in prosimo, da podeli ljubi Bog kmalu krepko zdravje!

(Potres v Ljubljani.) Kakor časniki poročajo, bil je v Ljubljani 30. aprila ob 7. uri zvečer precej močen, dve sekundi trajajoč potres. Tudi v noči pred 1. majem sta se čutila dva sunka. Vsled teh novih sunkov so se razpoke na zidovju razširile.

(Ces. namestnik), baron Kübeck, je dne 25. m. m. izdal oklic, v katerem sklicevaje se na velike škode vsled potresa v Ljubljani, ljubljanski okolici, v kamniškem, litjskem in kranjskem okraju pozivlja vse stuarske deželane, naj bi za ponesrečene kranjske sosede nabirali mile darove.

(V prid ljubljancem) bode v Gradcu društvo nemških prijateljev lepih umetnostij dne 6. maja ob 1/2 8. uri zvečer v deželnem dvoreu priredilo koncert: sodelovanje so obljubili najodličnejši graški umetniki.

(Koncert.) Zaradi neugodnega vremena pretečeno nedeljo se je preložil tamburaški koncert, katerega priredijo šentpavelski tamburaši v prid ponesrečenih ljubljancem pri gospodu Sadniku pri Savinjskem mostu, na nedeljo 5. maja ob 4. uri popoldne. Na obilno udeležbo!

(Jezo na misijon) v stolnici je pokazala »Mariboržanka«, ker je prinesla lažnjivo poročilo, da se je na veliki petek v Pobržu obesil neki Anton Weber, ker

je znorel vsled spovedi pri tem misijonu. Revež se je res obesil, ali bil je že pol leta slaboumen in o misijonu stolnice niti ni videl. »Kajhar« bo gotovo tudi prinesel to laž, saj ga najbolj veseli, ako kako debelo objavi o duhovnikih.

(Cecilijino društvo) v Mariboru je letošnji koncert preložilo na danes teden, in bode torej ta koncert dne 9. t. m. ob 8. uri zvečer v kazini.

(Sv. misijon) bode od 18. do 28. maja t. l. v Dobovi. Ker misijona v oni šupniji še nikoli ni bilo, ga ljudje že komaj pričakujejo.

(Lovska postava.) Poslanec dr. Scheicher je dne 27. aprila vprašal v državnem zboru poljedelskega ministra z ozirom na silno škodo, katero je v letošnji zimi na vrtovih in po vinogradih na Nižjeavstrijskem napravil zajec, kaj je minister ukrenil, da bodo kmetovalci dobili povrnjeno škodo in kedaj vendar bo že predložil državni zbornici načrt nove lovske postave.

(Krčme v Avstriji.) V vseh avstrijskih kronovinah je bilo koncem 1894. leta različnih krčem 188.524 žganjaren pa 25.726. Torej pride jedna krčma na 122 jedna žganjarija pa na 893 prebivalcev. Največ krčem je na Spodnjem Avstrijskem, največ žganjaren v Galiski.

(Pomoč Podsredčanom.) Gospod poslanec Miha Vošnjak je v državnem zboru dne 25. aprila stavil predlog za pomoč prebivalcem v Podsredi, kjer so vsled plaza nekateri trpeli veliko škode.

(Neverjetno.) V raznih listih se bere, da je neka žena v Varni v 24 urah povila sedmero otrok in sicer šest ženskih in jednega moškega. Na Ogerskem pa je neka ciganka porodila na jeden dan petero otrok.

(Štrajk.) V premogokopu v Velenju je 300 delavcev 29. aprila ustavilo delo. Okrajno glavarstvo v Slov. Gradcu je odposlalo na lice mesta političnega uradnika, da posreduje med delavci in lastnikom premogokopov.

(Za pol krajcarja) je bilo zarubljeno pohištvo neke žene v Szegedinu na Ogerskem, ker ni plačala davčne doklade v znesku 1/2 krajcarja, in dne 26. aprila prodano.

(Šmarnice) so ta mesec v stolni cerkvi v Mariboru vsak dan ob 7. uri zvečer. Mestni gospodje duhovniki razlagajo lavretanske litanije.

(Iz norišnice pobegnil.) Šestintridesetletni Martin Čretnik, doma iz Starega trga, je pobegnil pretekli petek iz norišnice v Kainbachu, in ga dozdej niso mogli najti.

(Veliki plaz) se je v Boki pri Bologni udril z gore. Plaz meri pet štirjaških kilometrov. Uničil je vse, kar je bilo na poljih in podrl šest hiš. Ljudje so se pravočasno rešili.

(Nagla smrt.) Dne 25. aprila dopoldne je 58-letni posestnik Miha Cajnkar v Grlovi pri Ljutomeru gnoj nalagal, kar se naenkrat zgrudi mrtev na tla. Zadela ga je kap na možganih.

(Požar.) Dne 25. aprila je zgorela hiša in gospodarsko poslopje Franca Stramiča v Blagušu pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Ogenj je zatrosil 11letni hlapček.

(Četvorčki.) Kakor poroča karlovški lokalni list, je povila kmetica Kata Šoštaric v Hrnetiču dne 27. m. m. štiri zdrave dečke, ki vsi živé.

(Velikanski požar) je v ponedeljek upepelil blizu Tarnowa na Galiskem ležeče mestece Wojnicz. Zgorelo je nad sto hiš in mnogo živine.

(Moč žuželk.) Neki francoski naravoznanec, ki je opazoval žuželke, je dognal, da so nekatere izmed njih izredno močne. Čebela na primer vleče v primeri s svojo velikostjo 30krat večjo težo nego konj, keber pa 21krat toliko. Znano je tudi, kako velike teže prevlačujejo časih neznatne mravlje.